

**A Balkán
településhálózatának
ciklikus fejlődése**

Rác Szilárd

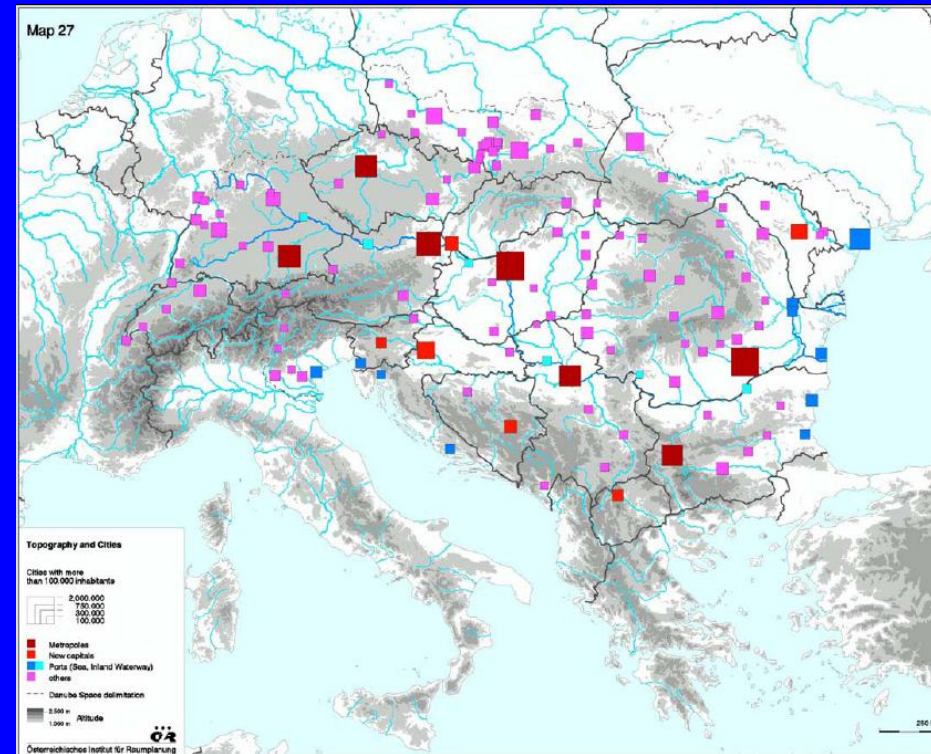
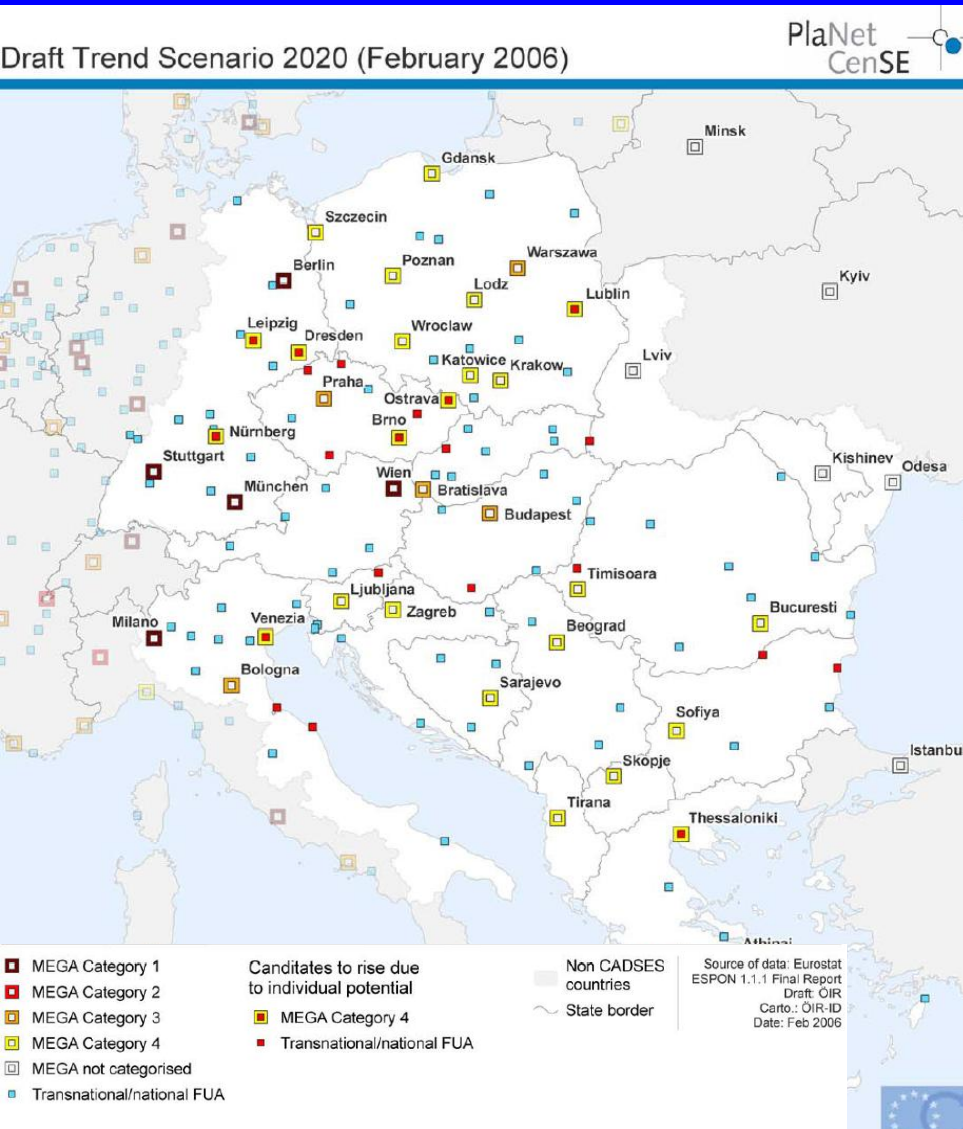
A versenyképességet befolyásoló tényezők

- A népesség területi szerkezete, a városhálózat
- A gazdaság szerkezetének minősége
- A megközelíthetőség
- A humán erőforrás összetétele
- Az innovációs potenciál
- A társadalmi tőke intézményesítettségének foka

Városhálózat

- A városhálózat a társadalmi, gazdasági, politikai folyamatok alapvető térbeli következményeit hordozza, miközben egyúttal a jövőbeli törekvések kiindulópontját is jelenti.
- A városhálózat mint rendszer meglehetősen stabil jellegű, elsősorban hosszabb távon formálódik.

Délkelet-Európa funkcionális várososhálózata

Balkán

A térség különböző értelmezései

Természetföldrajzi megközelítés

EU Strategy for the Danube Region

Új államok Jugoszlávia területén, 1991–2008

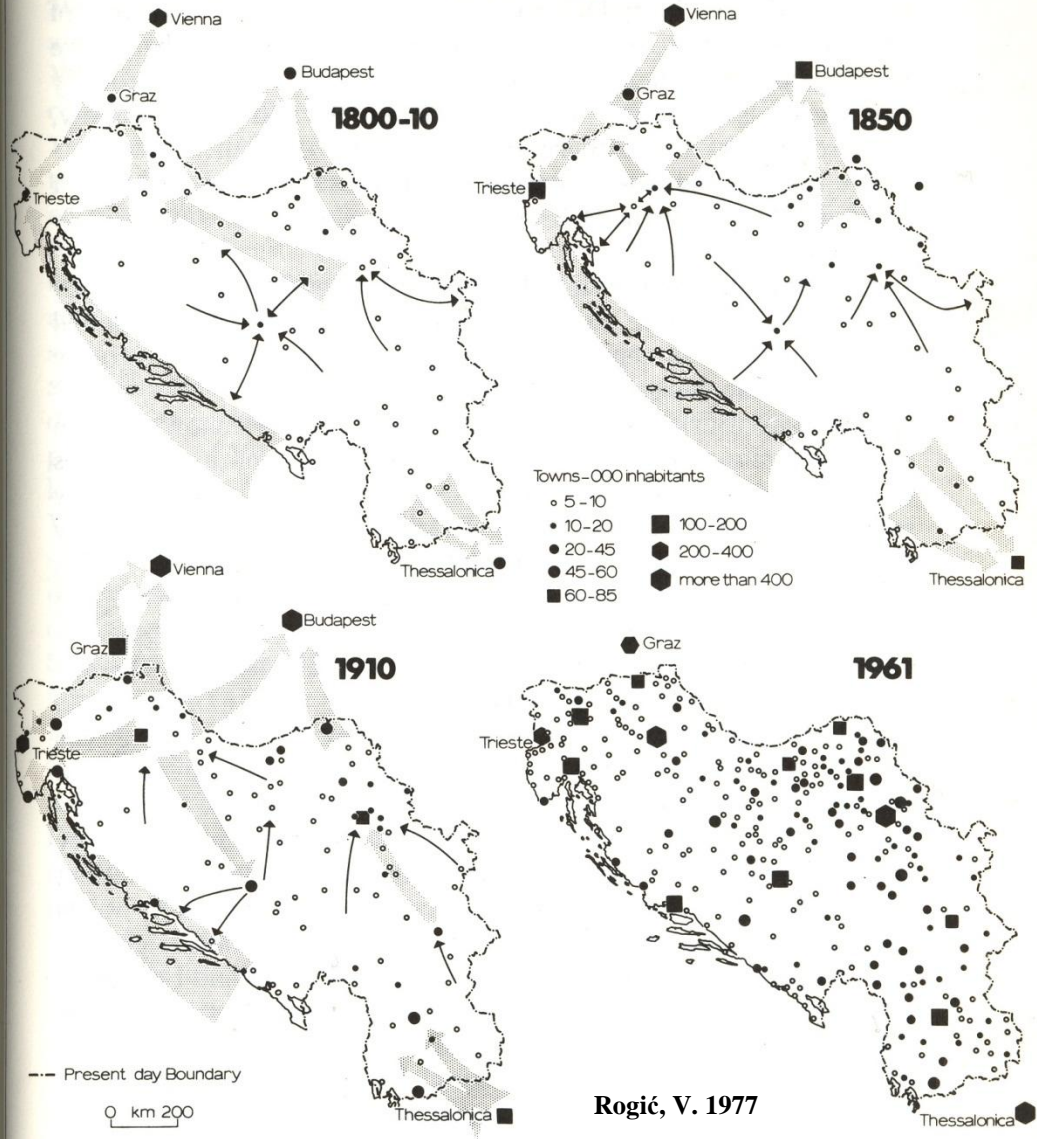
South East Europe Transnational Cooperation Programme

A Nyugat-Balkán városhálózatát befolyásoló néhány térségi jellemző

- Komplex területi adottságok
- Periféria (európai, térségi, nemzeti nézőpont)
- Politikai instabilitás (birodalomváltó tér),
határok és súlypontok állandó változása
- Etnikai, kulturális mozaik

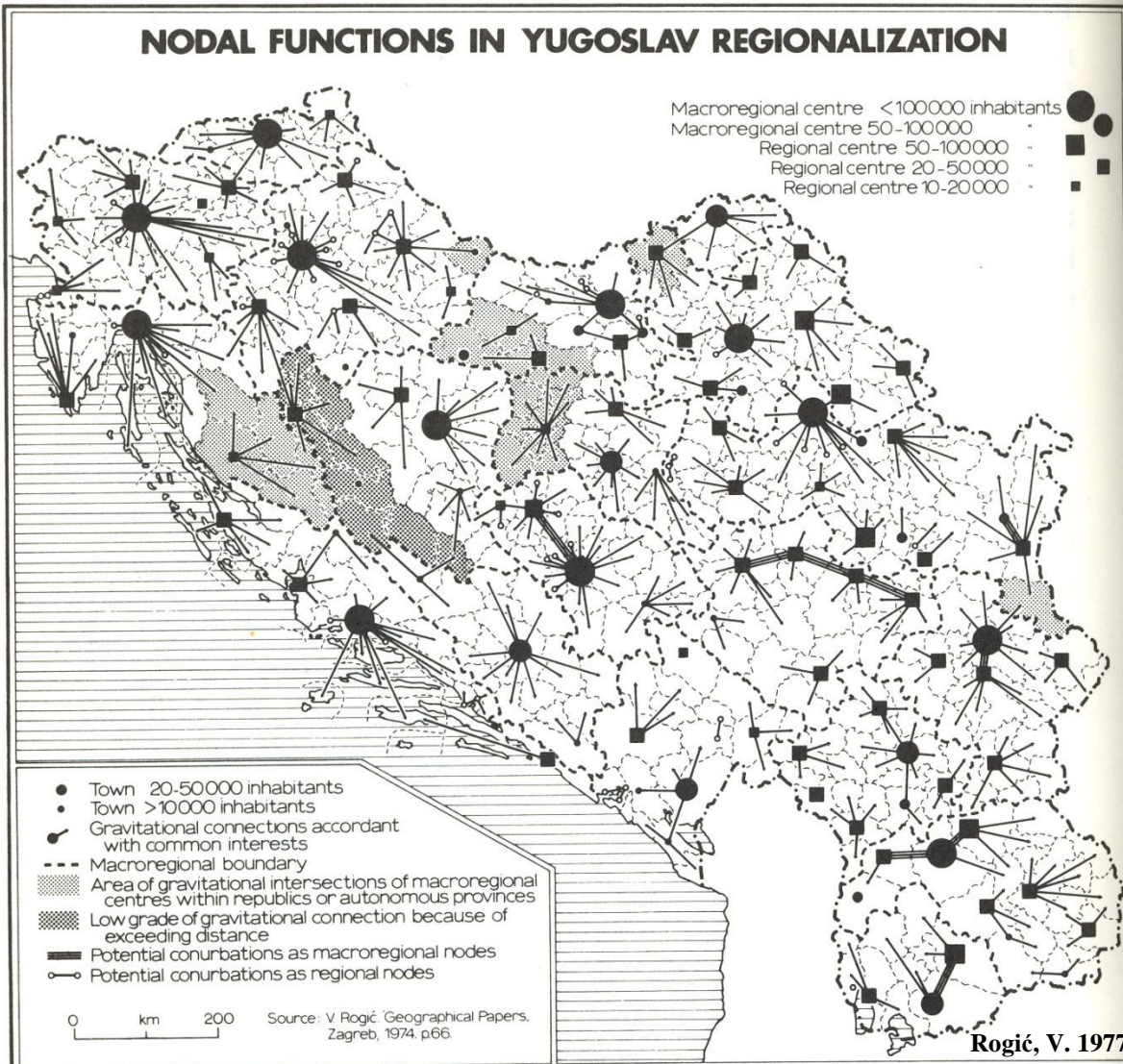
YUGOSLAVIA - URBANIZATION 1800-1961

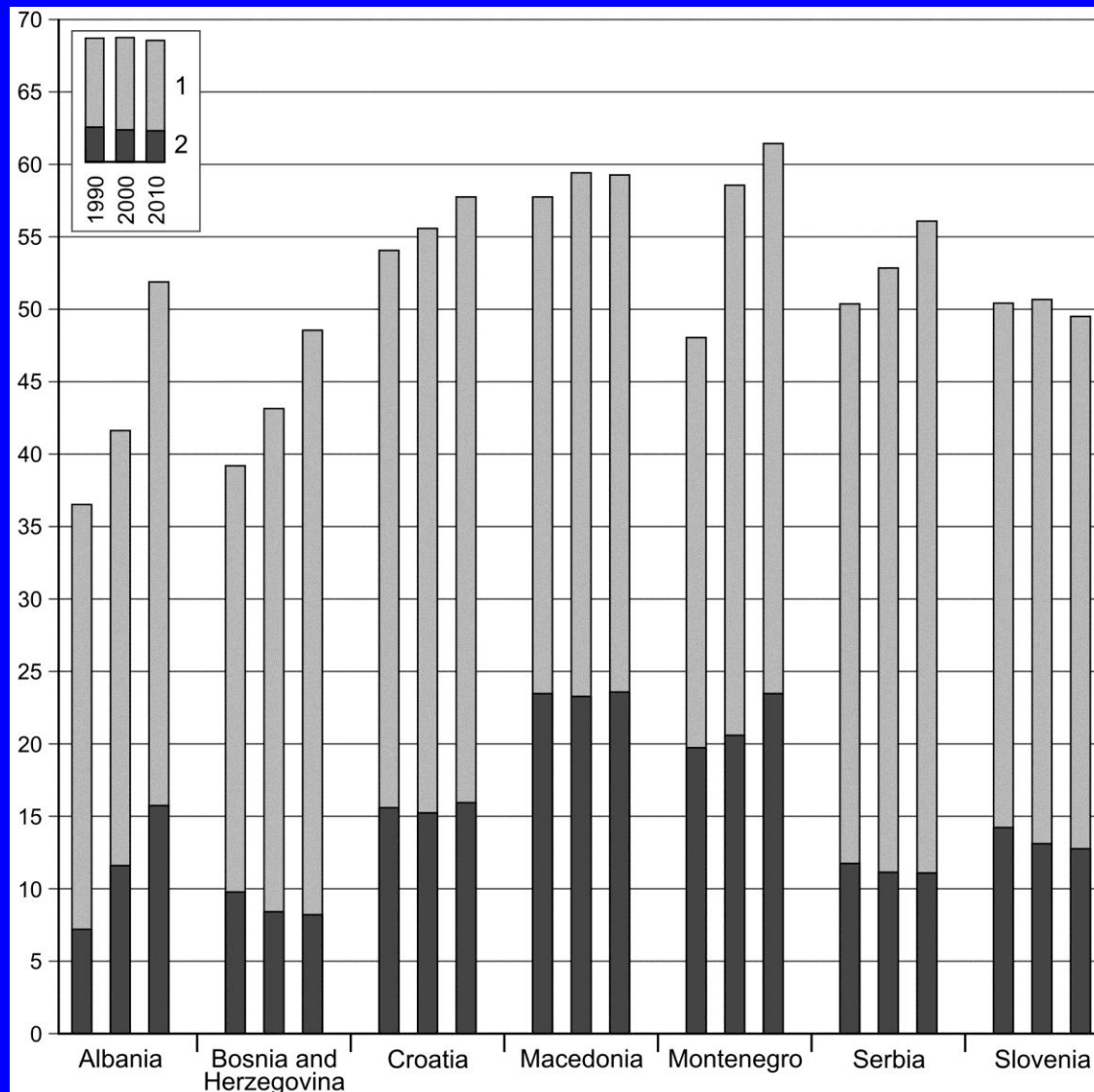

1971

NODAL FUNCTIONS IN YUGOSLAV REGIONALIZATION

Urbanizációs trendek

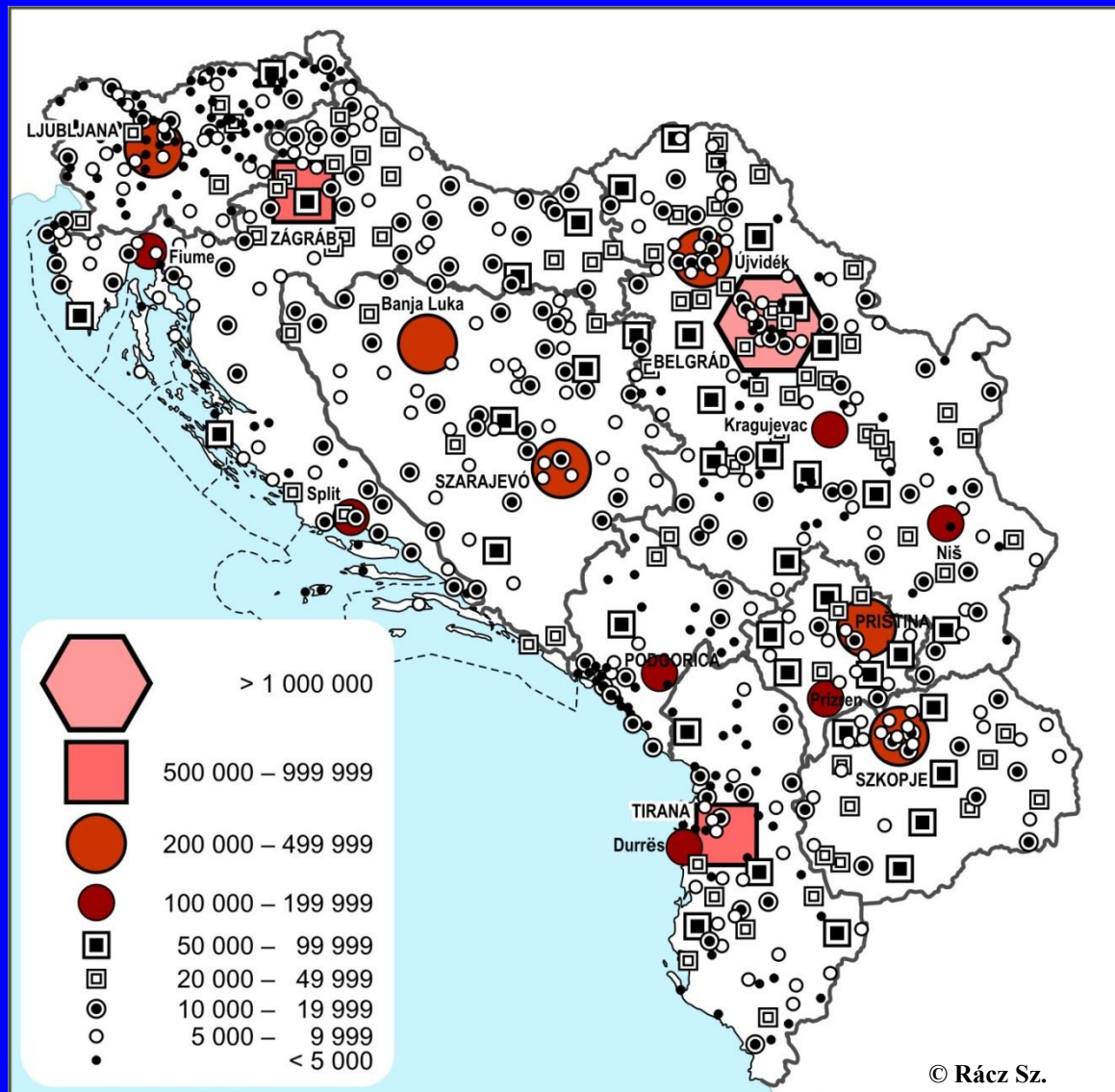

1 – A városok aránya a teljes népességből, a főváros nélkül, %

2 – A főváros aránya a teljes népességből, %

Hajdú-Rác, 2011

A Nyugat-Balkán városai

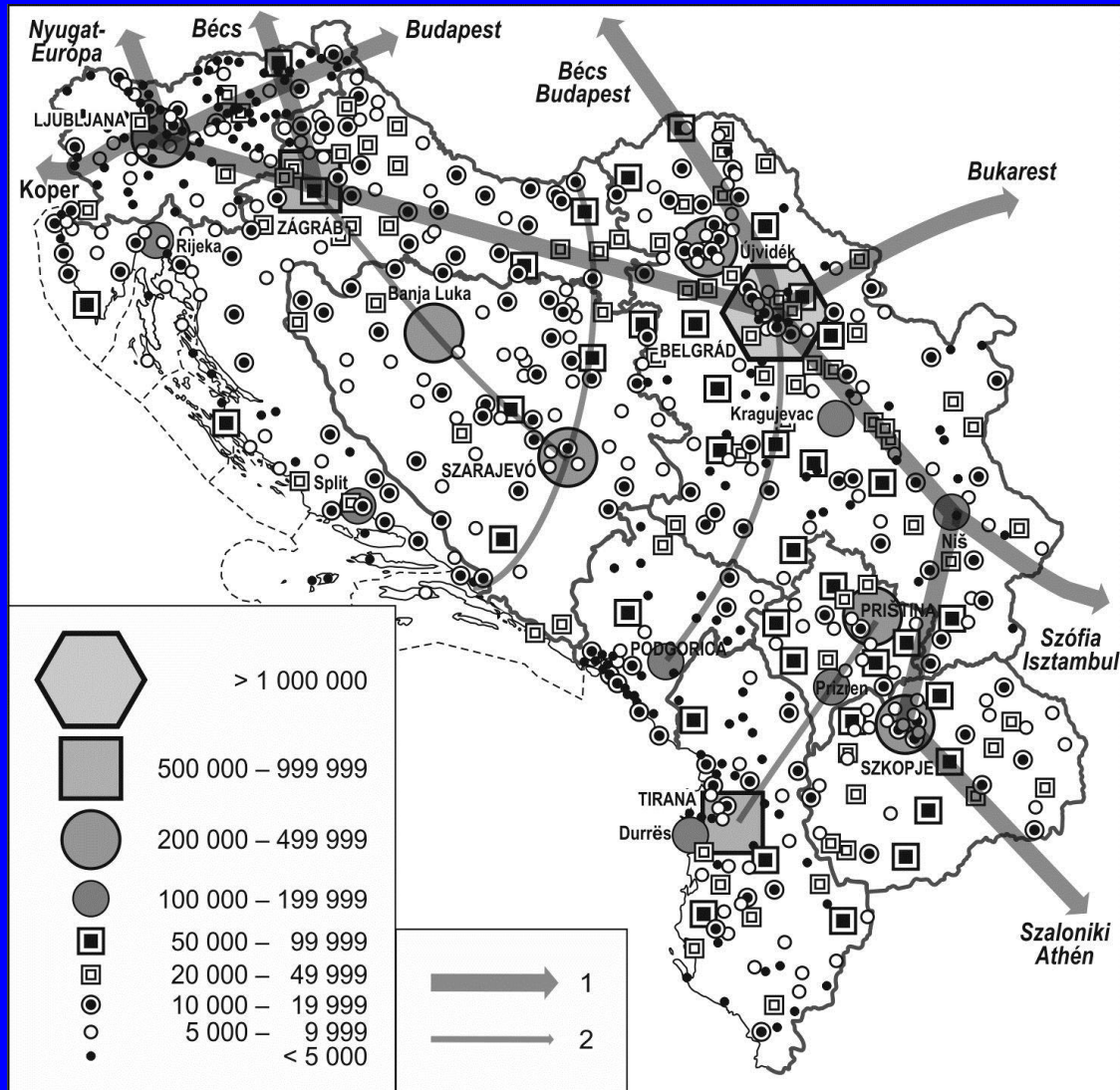

A ciklikus fejlődés általános hatása a városhálózatra és a térszerkezetre

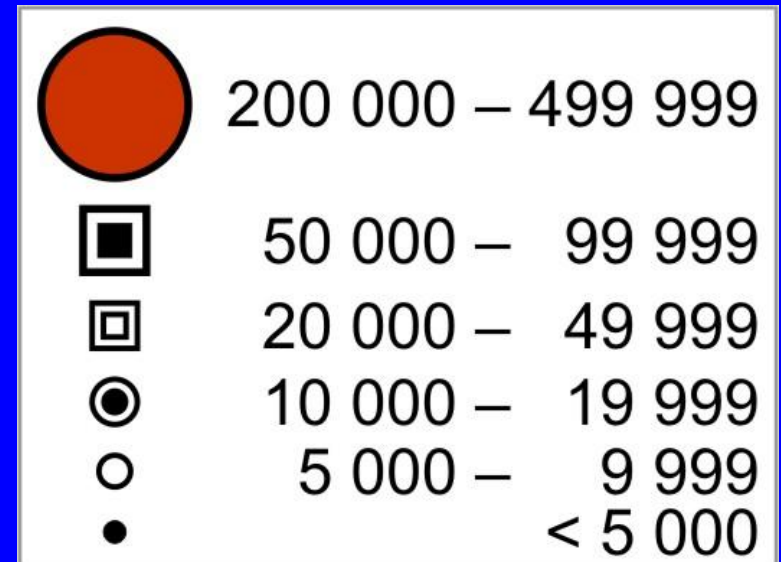
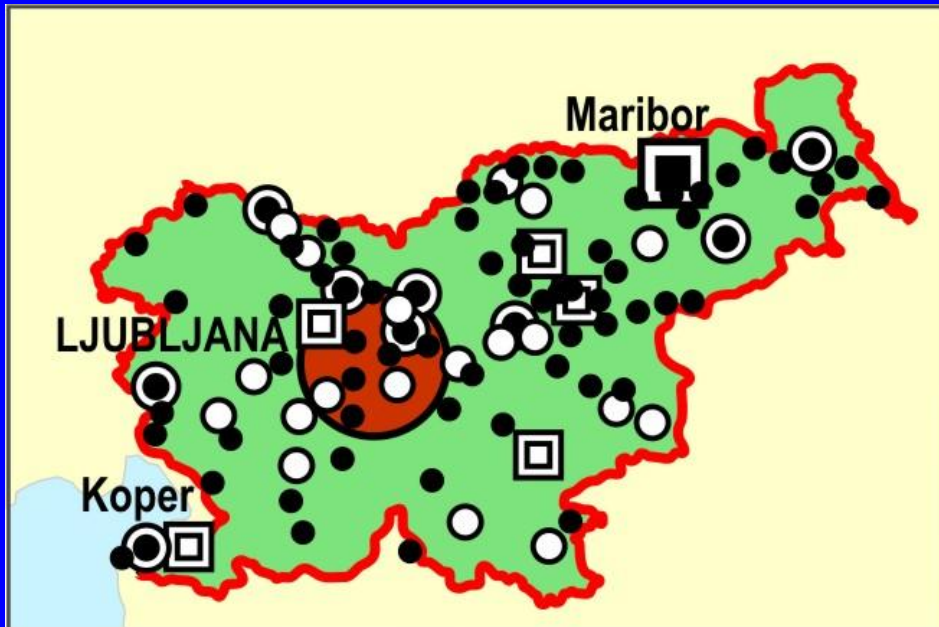
Megnevezés	Integratív (birodalmi) időszak ^[1]	Dezintegrációs (köztes, kisállami) időszak
Kooperáció	területi	etnikai
Határok	könnyen átjárhatók (összekötnek)	etnikai határok nehezen átjárhatók
Etnikai tér	vegyes, heterogénebb	homogenizálódó
Településhálózati fejlődés	egyenletes, szerkezetileg és területileg kiegyensúlyozott	fragmentálódó részhalmazok, különbségek növekedése
„Hiányok” a hálózatban	fejlett kisvárosok	funkciógazdag regionális központok
Nagyvárosi funkciók	interregionális, nagytérségi	nemzet(állam)i
Birodalmi székváros(ok)	erőteljes fejlődés, funkciógazdagság	relatív hatalmi és társadalmi hanyatlás
Történelmi központok	relatív visszaesés, periferizálódás	„szelektív” fejlődés
Etnikai centrumok	stagnálás, korlátozott fejlődés	kiemelkedő fejlődés
Kapuvárosok	többnyire egy monopolhelyzetű	kapuvárosok fejlesztése nemzetenként

^[1]Római Birodalom, Bizánc, Oszmán Birodalom, Szerb–Horvát–Szlovén Királyság, Jugoszlávia, Európai Unió.

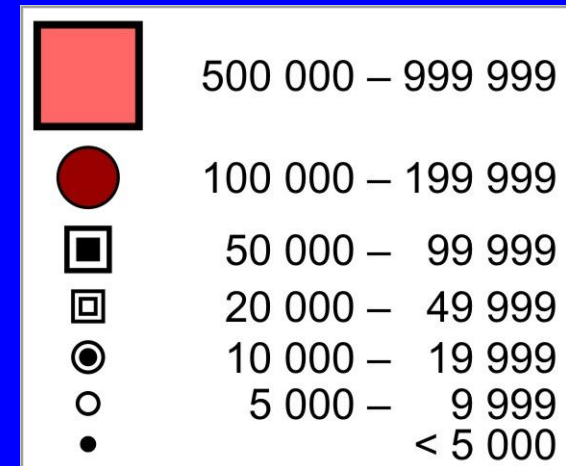
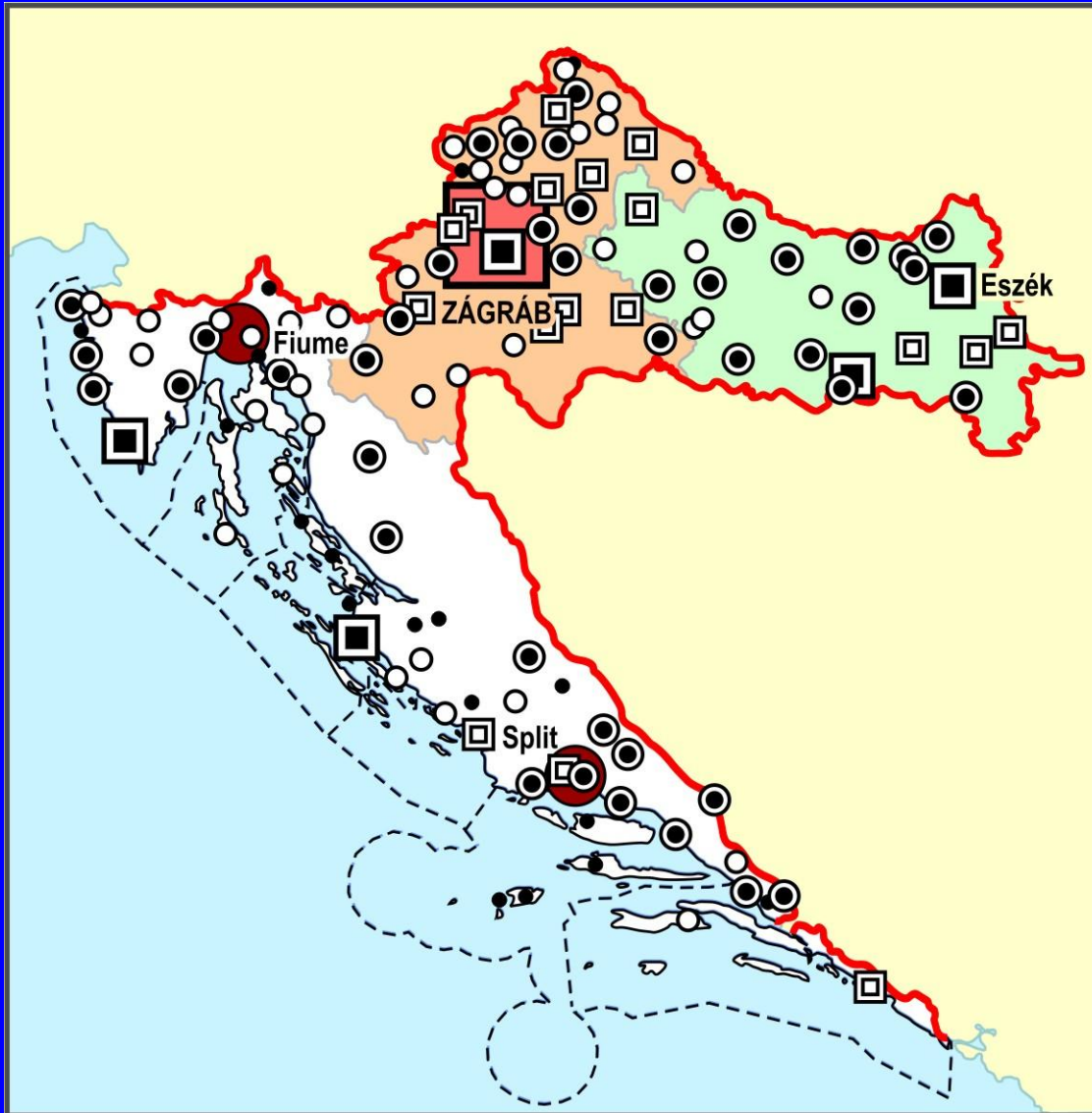
Integrációs tengelyek

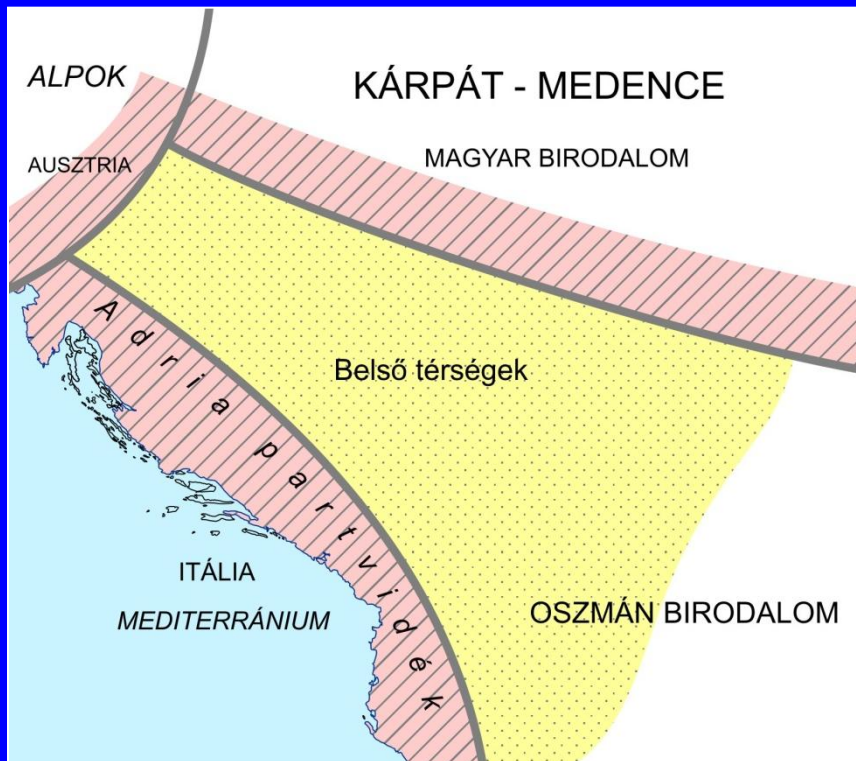
Szlovénia

Horvátország

Természeti adottságok, (történeti) birodalmi érdekek és a közlekedés

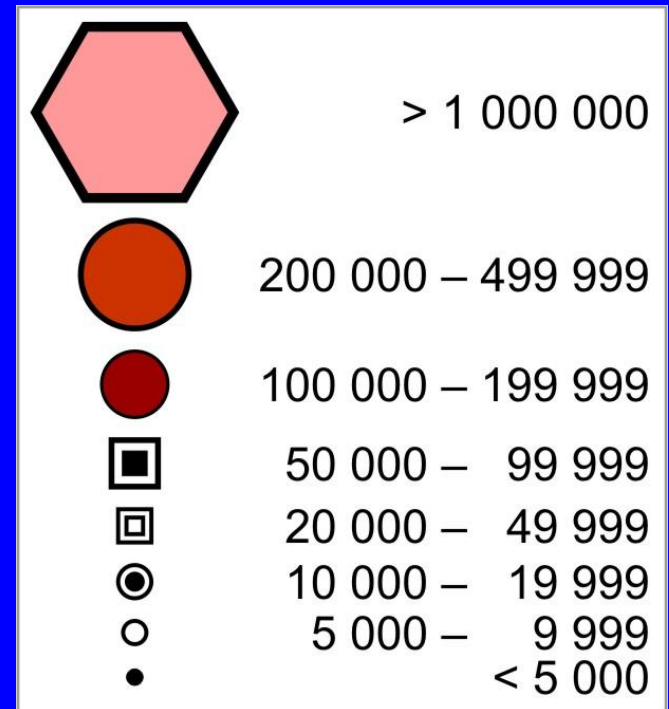
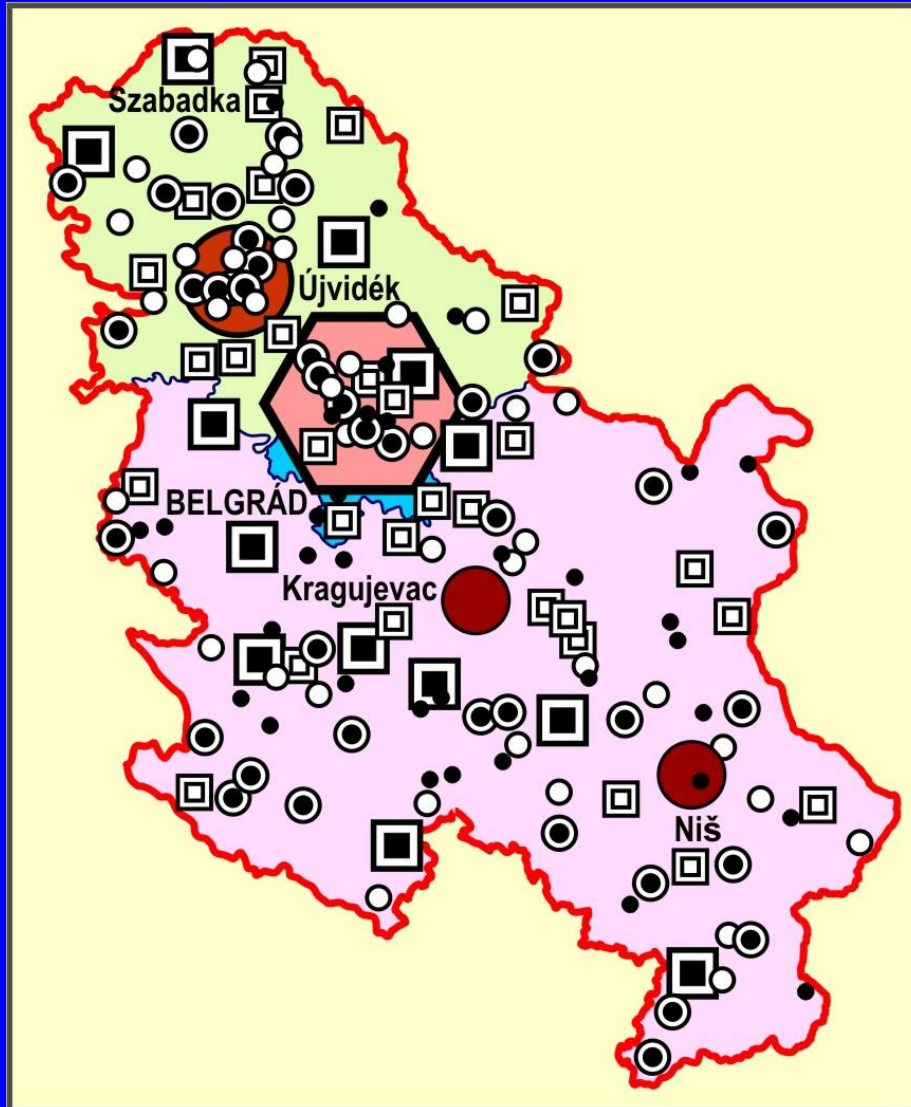

Trendek a posztjugoszláv térségben: Horvátország autópálya-hálózata

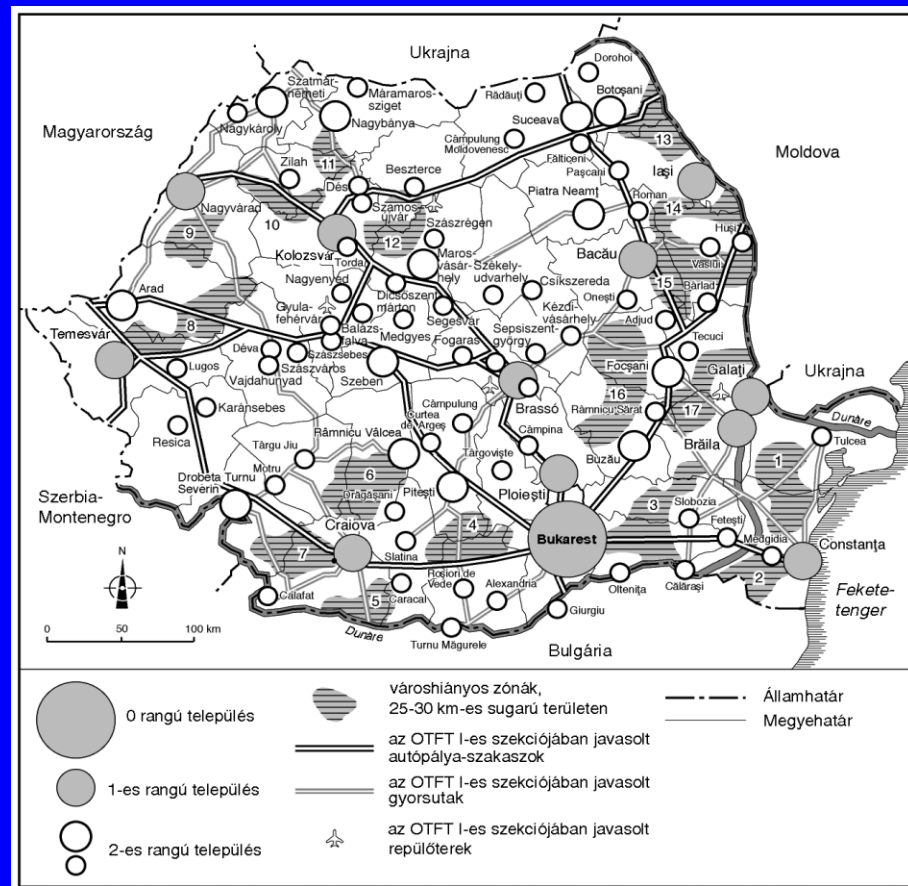
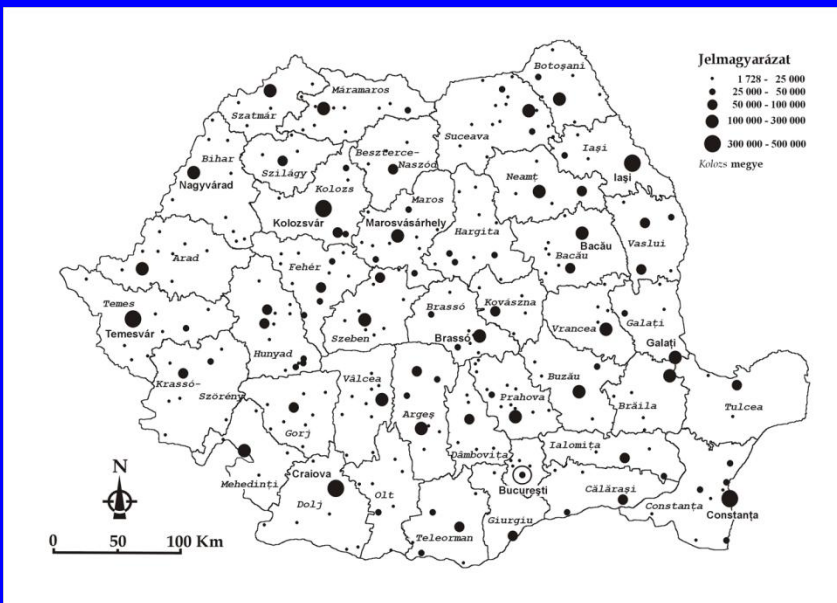
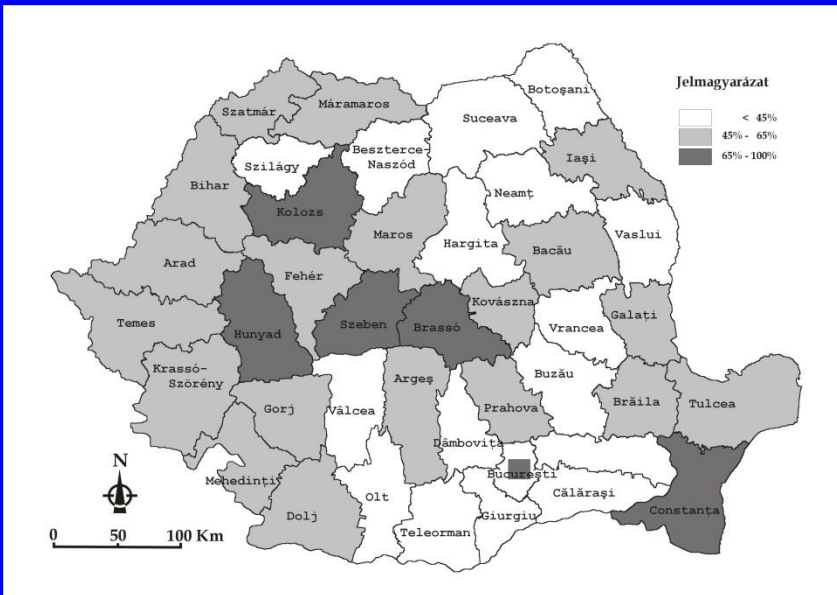

Szerbia

Románia

Európa fehér foltja?

- A városok országuk fejlődésének motorjai (nemzeti hálózatépítés)
- Nincs választási lehetőség az integráció irányában (külső, belső kapcsolatok)
- A szétforgácsolt hálózat működése – részhalmazok rendszere